

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Contractus in specie secundum rubricarum ordinem
exponens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. II. De Commodante, & Commodatario, nec non de Commodati objecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63816](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63816)

gnori data, vel deposita utentes, furtum committere censeantur *d. §. 2. J. de Oblig. quæ ex delict.*

Gratis datur, per quod *commodatum* differt à *locatione*, & contractibus *in-nominatis*, ut supra jam insinuavimus. Et licet res commodata *DARI* dicatur *l. 1. §. 1. l. 5. §. 3. & passim ff. b. t. Dare* autem sit dominium transferre *§. 14. J. de Act.* Hoc tamen casu hanc significationem non habere, patet ex *l. 8. l. 9. ff. b. t. §. 2. J. Q. M. R. C. O.* Knipschildt *de Contract. exercit. 3. num. 16.*

Ea lege, ut res eadem in specie &c. quia tantum conceditur usus, salva rei substantia, unde res usu consumptibiles *mutuari* quidem, sed non *commodari* possunt, nisi forte ad pompam, vel ostentationem *l. 3. §. fin. & l. seq. ff. b. t.*

3 Commodatum nonnulli dividunt in *proprium*, & *improprium*, vel, ut alii, in *regulare*, & *irregulare*. *Proprium* & *regulare* dicunt esse illud, cui paulò ante data definitio competit. *Improprium* verò, & *irregulare*, quod à natura commodati deflectit, ut, quando merces intervenit, aut transfertur dominium, aut in commodantis tantum, vel utriusque simul utilitatem contrahitur, aut denique, quando res ad incertum usum contrahitur. Fundamentum

hujus divisionis se reperisse autumant in *§. 2. J. Q. M. R. C. O.* in illis verbis: *Commodata autem res tunc PROPRIE intelligitur, si nulla mercede accepta &c.* *Mantic. de Tacit. & Ambig. convent. l. 9. tit. 2. num. 1.* *Lauterbach. ad ff. b. t. §. 4.* Verùm distributionem hanc non esse legalem, melius & verius scribunt *Mozzius de Contract. ad tit. commod. art. de Divis. commod. num. 7.* & *Knipschildt de Contract. exercit. 3. Q. 1. num. 1.* Et enim, si merces interveniat, jam non *commodatum*, sed *locatio*: si dominium transferatur, *Mutuum*, si ad incertum usum, *Precarium* erit. Sin verò in solius comodantis, aut utriusque utilitatem contrahatur, illud non *improprium*, sed *proprium commodatum* esse, constat ex *l. 5. §. 10. & l. 18. princ. ff. b. t.* *Irregulare* tamen eo sensu dici posset, quod commodatum non æquè frequenter in solius comodantis utilitatem contrahatur; *Commodatum enim plerumque solam utilitatem continet ejus, cui commodatur*, ait *Ulpianus in l. 5. §. 2. ff. b. t.* Num de jure germanico tale commodatum *irregulare* detur, in quo dominium in *commodatarium* transferatur, consule *Schilterum in prax. Jur. Rom. exercit. 25. §. 4. & seq.* & *Stryck. in U. M. ad b. t. §. 5. & seq.*

§. II.

De Commodante, & Commodatario, nec non de Commodati objecto.

SUMMARI A.

4. Circa commodantem traditur Regula generalis, quæ, circa quas personas obtineat, specificè declaratur.
5. Commodatum accipere potest, qui alias ad contrahendum non est inhabilis.
6. Quomodo, & quando Pupillus commodatò rem accipere possit, declaratur.
7. Quæ res in specie commodari possint?

Cir-

Circa commodantem regula generalis est, quod is commodare possit, qui contrahere potest, & contrahendo obligari; unde, cui hæc libera contrahendi facultas concessa non est, ut *furioso, prodigo, pupillo &c.* etiam commodandi potestas adempta censetur. In specie autem commodare potest, non tantum, qui verus rei dominus est, *l. 8. ff. b. t.* & liberam rerum suarum habet administrationem *Arg. l. 21. C. Mand.* sed etiam alius possessor *bonæ, & malæ fidei l. 15. ff. b. t.* ita quidem, ut fur, aut prædo, tamen si commodando rem alienam, vitium furti committere dicatur *§. 7. J. de Oblig. que ex delict.* actionem tamen commodati adversus commodatarium habeat, quia sua interest, rem recipere, ut domino restituere possit *l. 16. ff. b. t. l. 64. princ. ff. de Judic.* Adversus verum rei dominum verò, si eidem ignorantem res suas commodaverit, hac actione uti nequit *Arg. l. 31 §. 1. ff. deposit.* Unde, si is, qui commodavit, & verus rei dominus in repetitione rei concurrant, dominus commodanti præfertur *arg. cit. l. 31.* Item commodare potest usufructuarius *§. 1. J. de usu & habit.* non verò usuarius tantum *arg. cit. §.* similiter uxor rem propriam marito *l. 3. C. b. t.* & res mariti tertio commodare potest *l. 24. §. penult. ff. solut. matrimon.* Quod si tamen res commodata per uxorem perierit, compensatur in dotis restitutione, supposito, quod maritus prohibuerit commodare; secus, si eo annuente id factum est, modicum temporis, arbitrio iudicis taxandum, uxori relinquendum est, quo rem commodatam repetere, & restituere valeat. Vid. Menoch. *de arbitr. Jud. l. 2. casu 25.*

per tot. Prælatum quoque Ecclesiæ, cum ipsi res Ecclesiæ administrandæ commissæ sint, potest easdem commodare. Hostiens. *in summa bic.* Quod tamen ita limito cum Magn. P. Schmier *l. 3. Tract. 3. cap. 3. n. 63. & seq.* ut procedat in rebus mobilibus non pretiosis, aut pretiosis quidem, unde tamen Ecclesiæ nullum præjudicium, aut damnum inferri possit. Cæteroque, cum in *cap. 5. de rebus Eccles. alien.* eidem prohibeatur *conditio*, hoc est, conventio circa res Ecclesiæ immobiles, aut mobiles pretiosas; imò, cum in *extrav. ambrosiana de rebus Eccles. non alien.* prohibeatur *locatio*, ubi locator commodum mercedis habet, tanto magis commodatum, quod gratis fit, prohibitum esse censeretur. Quod diximus de Prælato, ad privatum Religiosum extendere noli, quia is nec *velle*, nec *nolle* habet *cap. 2. de Testam. in 6. cap. 5. de Sepult. in 6. cap. 11. C. 12. Q. 1.* sed per votum Religionis omnibus se rebus abdicavit, & voluntatem suam transtulit in voluntatem superioris, nisi (ut communiter limitatur) accesserit superioris sui licentia *expressa, tacta, vel præsumpta.*

Commodatum accipere potest quilibet, qui aliàs ad contrahendum inhabilis non est, ut *filiusfamilias l. 3. §. 4. ff. b. t. servus d. l. 3. §. 4.* Plures quoque eandem rem *l. 21. §. 1. ff. b. t. l. 9. ff. de duob. reis.* Sed utrum hoc casu in solidum teneantur, num verò quisque pro rata? quæstionis est? pro rata, si ve pro parte eos teneri, ex eo fortè suaderi posset, quòd regulariter plures debitores citra pactum *correale*, pro rata duntaxat conveniantur. At contrarium decidere placuit Ulpiano in *l. 5. §. ult.*

§. ult. ff. h.t. statuendo, ambos, quibus unum simul vehiculum fuerat commodatum, dolum, culpam, diligentiam, & custodiam præstare debere, adeoque in solidum teneri; videtur enim commodans singulorum fidem in solidum fuisse secutus, & consequenter tanquam duos correos in solidum eidem esse devinctos. cit. l. 5. §. ult. pluribus aliis argumentis id ipsum comprobatur Knipschildt d. exercit. 3. Q. 4. Quodsi vero sub hac clausula communi periculo res commodata est, periculum quoque est commune, & consequenter divisa est inter ipsos obligatio, & singuli pro rata tenentur. l. 21. §. 1. ff. h.t. Boehmerus de Actionib. sect. 2. cap. 8. §. 13. Stryck. in U. M. ff. h.t. §. 9.

Commodatò rem accipere nequit Pupillus, sine tutoris autoritate contrahens. l. 1. §. fin. h.t. adèd quidem, ut nec pubes factus, si dolum, aut culpam circa rem commodatam admiserit, actione commodati conveniri queat, ex ratione ibidem ab Ulpiano subjuncta, quia Contractus hic ab initio non substituit, poterit tamen eo casu, si dolo desit possidere, rei vindicatione utili conveniri Arg. l. 27. §. 3. ff. de R. V. l. 131. ff. de R. J. vel actione Legis Aquilia. Arg. l. 17. ff. ad exhib. l. 9. §. 2. ff. de Minor. Clariss. DD. Joann. Dominic. Peregrin. Collega honorandissimus ad lib. 3. l. Tit. 15. §. 2. num. 13. Quodsi pupillus, citra quod dolum, aut culpam admitteret, locupletior factus sit, datur contra eum utilis rei vindicatio ex D. Pii rescripto in l. 3. princ. ff. h.t. quamvis etiam de re commodata restituenda actione ad exhibendum, & rei vindicatione teneatur. l. 2. ff. h.t. l. 46. ff. de O. & A. iniquum quippe foret, ut is, qui rem alienam habet, nulla actione teneatur, maximè, quod

ad actionem ad exhibendum solum factum sufficiat. Harpprecht ad Tit. 7. Q. M. R. C. O. §. 2. num. 10. Quod diximus de pupillo, obtinet etiam in furioso. d. l. 2. ff. h.t.

Objectum commodati sunt res, quæ in hunc Contractum venire possunt. Possunt autem venire tam res mobiles, quam immobiles l. 1. §. 1. ff. h.t. l. 5. §. 8. §. 14 ff. eod. tam corporales, quam incorporales, modo earum aliquis sit usus, & utilitas, cum etiam precariò concedi possint. l. 8. §. 5. ff. de Precar. habitationem verò, qui eam habet jure servitutis, alteri commodare non posse, mihi verius videtur, eò, quod nec legare, nec donare valeat. l. 11. Cod. de usufr. l. 10. princ. ff. de usu & habit. commodatum autem genus quoddam est liberalitatis, & donationis l. 17. §. 3. ff. h.t. l. 54. §. 1. ff. de furt. Item possunt commodari non solum res propria, sed etiam aliena l. 15. ff. h.t. quia in hoc Contractu transferre dominium necesse non est. l. 8. ff. h.t. Commodari quoque non refugiunt res fungibiles, ubi tamen hæc distinctio adhibenda, inter res, quæ usu atteruntur, & deteriores fiunt, ut vestes, & inter res, quæ usu consumuntur. Res prioris generis rectè commodato dari possunt, l. 5. §. 8. §. 10. ff. h.t. cum non censeantur deteriores redditæ, quæ occasione illius usus, in quem sunt concessæ, deteriores sunt factæ, maximè, cum voluntate commodantis, qui deteriorationem hujusmodi præcivit, id evenerit. Arg. l. 10. princ. l. fin. ff. h.t. Clariss. DD. Peregrin. cit. tit. n. 16. Res posterioris generis commodari nequeunt, nisi forte dicis gratia, hoc est, ad ostentationem, & pompam. l. 3. §. fin. l. 4. ff. h.t. prout casum notabilem refert Hostiens. hic in

(E) fum-

summa de juvene quodam, qui immensam pecuniarum summam commodatò accepit, & arca sua reclusit, tantum, ut amicos puellæ cujusdam, quam deperibat, falleret, qui, falsa divitiarum simulatione persuasi, nuptias illas deceptorì conciliârunt. Denique etiam

commodari possunt res *sacræ*, non tamen aliter, quàm ad usum sacrum, quia etsi dicantur esse extra commercium humanum, id tamen haud alio sensu intelligendum est, quàm quod nequeat pro illis dari aliquid temporale. Clariss. D. Placidus Böckhn in *Coment. ad b. t. n. s.*

§. III.

De Effectu Commodati.

SUMMARI A.

8. Effectus tum ex parte commodantis, tum ex parte commodatarii recensetur. 9. Ad quam culpam commodatarius teneatur, hæc questio triplici responsione resolvitur. 10. De Jure Romano casum fortuitum non præstat, licet de Jure Germanico aliqui contrarium velint. 11. Fallit tamen, si culpa Commodatarii casum præcessit. 12. Item, si Commodatarius ultro periculum casus in se suscepit. 13. Quod latius exponitur. 14. Contrarius est Harpprecht. 15. Cujus argumenta resolvuntur. 16. Rursus tenetur Commodatarius casum fortuitum præstare, si post usum rei commodatæ adhuc morosus sit in restituendo. 17. Quid autem, si tertius, non ipse Commodatarius damnum inferat? non teneri tunc Commodatarium nostra est Sententia. 18. Nec præstat casum, si res commodata æque apud commodantem casu periisset. 19. Quid si res commodata estimatò data sit? 20. Cujus periculo sit damnum, si res à commodante ad Commodatarium missa, culpa transferentis pereat? hæc questio triplici responsione resolvitur. 21. An in casu incendii v.g. Commodatarius, dum utrasque salvare nequit, res suas commodatis præferre possit? 22. Opposita contra nostram Conclusionem resolvuntur. 23. Ulterius proposita questio explanatur. 24. An in Commodato locum habeat compensatio? exponitur paucis, quid sit compensatio. 25. Et resolvitur, quod propriè talis locum non habeat. 26. Bene verò impropria. 27. Et certo casu etiam propria. 28. Effectus Commodati recensetur. 29. Commodatarius tenetur rem commodatam restituere, tametsi uti nequiverit.

8 **E**ffectus commodati consistit in obligationibus, quas tum *commodatarius*, tum *commodans* subit. Ille principaliter obligatur, & quidem ad rem commodatam cum omni causa, & accessionibus, finito usu, in specie juridica, sive (ut Philosophi loquuntur) in individuo restituendam, Ille

minus principaliter, ad commodatarium indemnem servandum, atque adeo ad rem, usu nondum finito, non repetendam, & ad expensas, si quas commodatarius necessario fecit, refundendas. *l. 17. §. 3. & l. seq. §. 2. & 3. ff. b. t.*

Jam plures quæstiones veniunt enodandæ. Et quidem I. quæritur, ad quam